

Магістр 1 курсу

факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

**УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ :
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ АКТИВІЗАЦІЇ**

Анотація. Розглянуто сутність та характеристику управління інноваційною діяльністю з урахуванням впливу його оточення. Обґрунтовано послідовність створення і впровадження інноваційних розробок згідно з їх попитом і пропозицією на ринку в умовах ризикових ситуацій.

Аннотация. Рассмотрены сущность и характеристика управления инновационной деятельностью с учетом влияния его окружения. Обоснована последовательность создания и внедрения инновационных разработок в соответствии со спросом и предложением на рынке в условиях рискованных ситуаций.

Annotation. The essence and characteristics of innovation management with the consideration of the influence of its environment are considered. The sequence of creating and implementing the innovative projects in accordance with market supply and demand in terms of risk situations is justified.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, управління інноваційною діяльністю, інноваційні розробки.

У сучасних умовах інновації є визначальною складовою успіху розвитку підприємства, яка суттєво впливає на його конкурентоспроможність. Реалії сьогодення вимагають від керівників підприємств та організацій усвідомлення важливості реформування організації виробництва

підприємства на інноваційній основі. Саме тому надзвичайно важливого значення набуває активізація інноваційної діяльності, оскільки без цього не можливо здійснити прогресивні структурні зрушення, суттєво оновити реальний сектор і загалом забезпечити розвиток підприємства і країни в цілому. Проблема управління інноваційною діяльністю сьогодні є однією з найбільш актуальних як у теоретичному, так і в практичному аспектах. В умовах зростаючої конкуренції активна інноваційна діяльність на підприємствах визначає успіх підприємницької діяльності. Нові ідеї й продукти, нові технології й організаційні рішення забезпечують вихід підприємства з кризових ситуацій і гарантують фінансову стабільність та сталий його розвиток.

Дослідженню інноваційної проблематики приділено значну увагу в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених: В. Василенка, А. Гальчинського, Г. Гамідова, Г. Гольдштейна, А. Тичинського, В. Гуніна, В. Дорофєєва, С. Ільєнкової, Н. Краснокутської, Д. Кокуріна, О. Молчанової, Ю. Морозова, О. Святоцького, П. Завліна, І. Туккеля, В. Швандара, Р. Фатхутдінова, О. Харіна та ін. Водночас варто виокремити теоретично-організаційні питання управління інноваційною діяльністю підприємства, які потребують подальших досліджень та удосконалень.

Метою статті є розкриття сутності управління інноваційною діяльністю підприємства на основі системного підходу та обґрунтування послідовності впровадження інноваційних розробок.

Управління інноваційною діяльністю має бути націлене на ефективне використання інновацій і розробку напрямів підвищення ефективності функціонування та розвитку підприємства у ринковому середовищі. Механізм управління інноваційною діяльністю підприємства є частиною його загальної системи управління і невід'ємною частиною виробничо-господарської діяльності підприємства, яка несе в собі імпульс розвитку, ґрунтуючись на нових підходах щодо вирішення виробничо-організаційних завдань. Органічне поєднання виробничої та інноваційної діяльності дає змогу не лише постійно вдосконалювати виробничий процес і продукцію, але й діяти на випередження, виявляти нові перспективні напрями чи форми бізнесу,

диверсифікувати діяльність з метою задоволення нових суспільних потреб [1].

На основі дослідження та аналізу робіт [1 – 5] систематизовані та виделені підходи до визначення поняття "управління інноваційною діяльністю", що наведені на рис. 1.

Рис. 1. Підходи до визначення поняття "управління інноваційною діяльністю"

Управління інноваційною діяльністю має бути націлене на ефективне використання інновацій і розробку напрямів підвищення ефективності функціонування та розвитку підприємства у конкурентному середовищі. Аналіз сутності управління інноваційною діяльністю логічно здійснювати через уточнення та доповнення функцій управління щодо конкретної ситуації на підприємстві з урахуванням впливу оточення. Дослідження елементів механізму проведено на основі аналізу основних функцій управління інноваційною діяльністю: планування, організація, контроль, регулювання, мотивація, кожна з яких як структурний елемент механізму управління може розглядатися у вигляді окремої системи. Таким чином, система управління інноваційною діяльністю підприємства – це сукупність підсистем, кожна з яких виконує певну функцію у взаємозалежності, взаємозв'язку та взаємодоповненості з іншими (функціями), функціонує як єдине ціле і забезпечує ефективність діяльності суб'єкта (рис. 2).

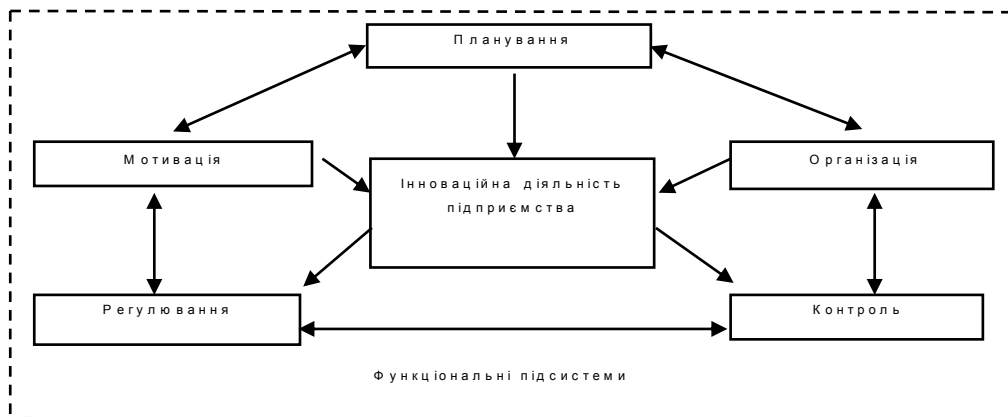

Рис. 2. Система управління інноваційною діяльністю підприємства

У машинобудуванні та інших галузях промисловості спостерігається тенденція до зниження кількості інноваційно активних підприємств і тому розробка й реалізація заходів щодо активізації інноваційної діяльності підприємств набуває більшої значущості. Ураховуючи стан справ щодо впровадження інноваційних розробок (ІР) на підприємствах Харківського регіону і, насамперед, у машинобудівному комплексі, виникає потреба в обґрунтуванні послідовності створення, розробки та реалізації ІР суб'єктами господарювання.

На основі дослідження робіт [6 – 10] була обґрунтована послідовність упровадження інноваційних розробок на підприємстві (рис. 3).

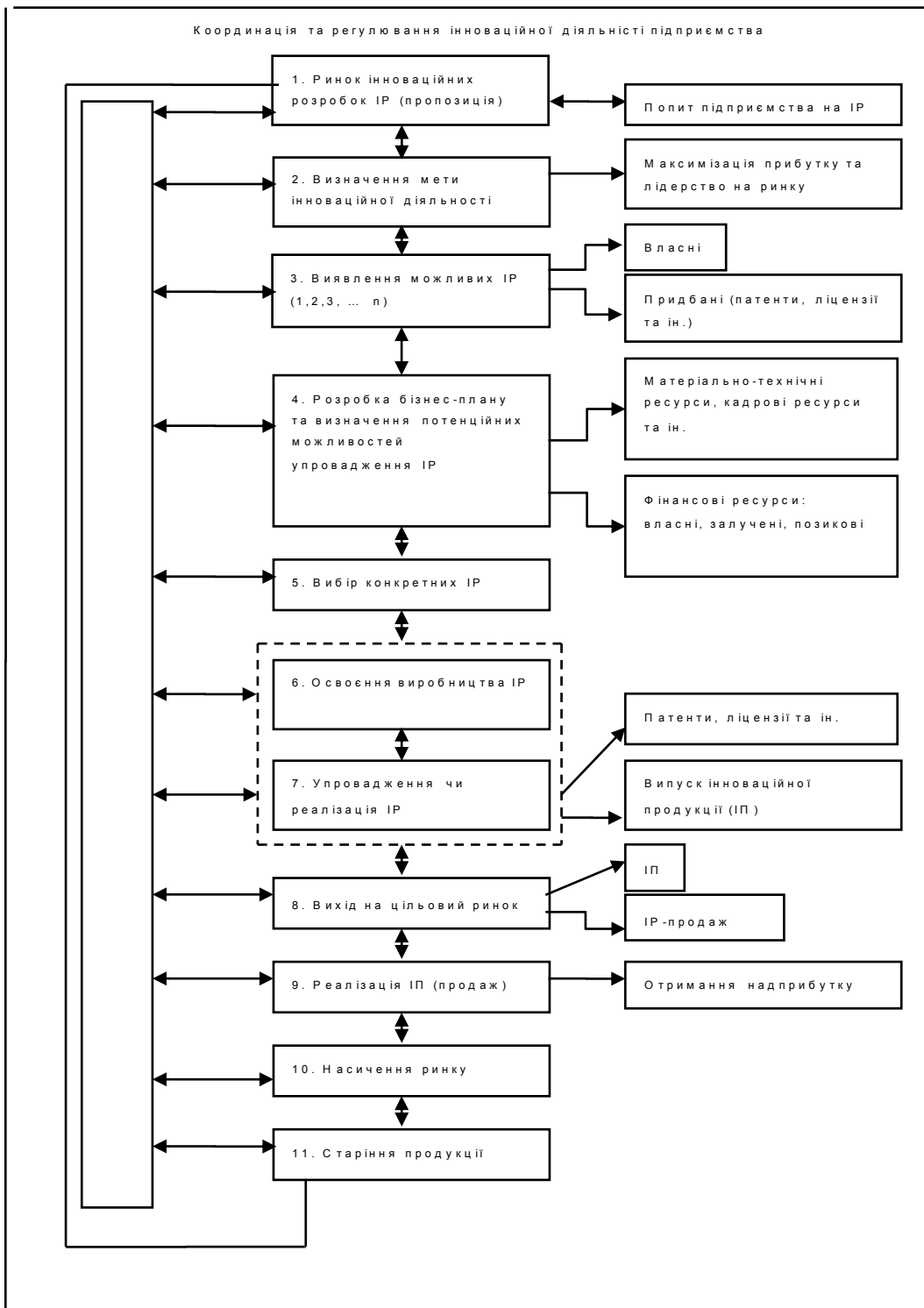

Рис. 3. Послідовність упровадження інноваційних розробок

Активізація ІД пов'язана із пошуком ІР для конкретного підприємства на підставі дослідження ринку пропозицій (1 етап), що є визначальним у формуванні мети ІД для досягнення передбаченого на перспективу (2 етап). Це

дозволяє здійснити вибір ІР згідно з нагальними потребами підприємства на основі аналізу потенційно можливих варіантів щодо створення власних ІР або придбання ІР (патенти, ліцензії, ноу-хау тощо) на ринку (3 етап). Розробка власних ІР потребує наявності відповідних структур щодо НДДКР та їх апробації на пілотному і промислово-дослідному обладнанні. Впровадження ІР неможливо без бізнес-плану інноваційного проекту та визначення потенційних можливостей його реалізації на окремому підприємстві. У даному документі (бізнес-план) наводиться ресурсне й кадрове забезпечення та очікувані результати й економічна доцільність даного інноваційного проекту. Завершальним є обґрунтування щодо використання фінансових ресурсів для впровадження інновацій з урахуванням потенційно можливих джерел (4 етап) підприємства (внутрішніх і зовнішніх).

На основі розглянутих етапів необхідно здійснити відбір конкретних ІР (на основі аналізу інноваційних проектів) за їх пріоритетністю відносно потреб підприємства та їх економічної ефективності (5 етап). Освоєння у виробництві інновацій пов'язано із значними наслідками та їх результативністю, що потребує наявності висококваліфікованого виробничого персоналу (6 етап). Наступне для ІР – це їх впровадження, що пов'язано з виробництвом інноваційної продукції (ІП). Інший напрям цього етапу (7 етап) – це пропозиція власно розробленої ІР у вигляді патентів, ліцензій, ноу-хау тощо. Усе це пов'язано з виходом на цільовий ринок, на якому пропонується: інноваційна продукція, яка виготовлена підприємством; інноваційна розробка, яка розроблена на даному підприємстві (8 етап).

Реалізація інноваційної продукції пов'язана, насамперед, з отриманням надприбутків (9 етап). У зв'язку із дифузією ІР (як стадія інноваційного процесу), що використовується іншими суб'єктами, які є конкурентами, це пов'язано із життєвим циклом товару, що приводить до насичення ринку продукції (10 етап). Усе це

безперечно призведе до старіння продукції (11 етап) і потребує для цього підприємства пошуку нових розробок і забезпечення стійкості та конкурентоспроможності як продукції, так і суб'єкта господарювання.

Розробка та впровадження ІР підприємством потребує здійснення заходів стосовно усіх розглянутих етапів ІД підприємства, що стосується такого:

1) проведення маркетингових досліджень на постійній основі;

2) здійснення координації та регулювання розробки, освоєння й реалізації ІР та інноваційної продукції;

3) дослідження та аналізу з подальшим урахуванням виникаючих ризикових ситуацій у процесі управління ІД підприємства.

Запропонована послідовність здійснення ІД підприємством дозволить більш об'єктивно та достовірно виявляти, виокремлювати переваги й недоліки та забезпечувати оперативність реагування на непередбачувальні ситуації у діяльності підприємства на інноваційній основі.

Наук. керівн. Коюда В. О.

Література: 1. Йохна М. А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навчальний посібник / Йохна М. А., Стадник В. В. – К.: Видавничий центр "Академія", 2005. – 400 с. 2. Інноваційна діяльність в Україні: монографія / А. М. Гуржій, Ю. В. Каракай, З. О. Петренко та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2006 – 152 с. 3. Круглова Н. Ю. Инновационный менеджмент: учебн. пособ. / Круглова Н. Ю. – 2-е изд., доп. – М.: Изд. РДЛ, 2001 – 352 с. 4. Гусев В. Система державного управління у сфері інноваційної діяльності України / Гусев В. // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2004. – № 1. – С. 181–191. 5. Коюда В. О. Основи інвестиційного менеджменту: навчальний посібник / Коюда В. О., Лепейко Т. І., Коюда О. П. – К.: Кондор, 2008. – 340

с. 6. Польова В. М. Формування механізму управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств / Польова В. М., Шпильова В. О. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 4. –

С. 130–134. 7. Денисенко М. П. Інноваційна діяльність підприємств України: суть, оцінка та напрями активізації / Денисенко М. П., Шабліна Я. В. // Проблеми науки. – 2008. – № 6. – С. 9–16. 8. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів / Харів П. С. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 326 с. 9. Денисенко М. П. Активізація інноваційної діяльності на підприємстві / Денисенко М. П. // Проблеми науки. – 2009. – № 9. – С. 9–13. 10. Дзюбіна А. В. Активізація інноваційної діяльності підприємств України / Дзюбіна А. В. // Вісник національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 82. – С. 157–162.